

Od autora sfilmovaných bestsellerov
Správa vo šľaši, Noci v Rodanthe, Milý John...

NICHOLAS SPARKS

Keď sa vrátiš

NICHOLAS SPARKS

Keď sa vrátiš

Preložila Martina Zrubáková

IKAR

Nicholas Sparks
Keď sa vrátiš

Preložila Martina Zrubáková

Ikar

Nicholas Sparks
THE RETURN

Copyright © 2020 by Willow Holdings, Inc.
Cover photo © Paolo Modena / Arcangel
Translation © 2021 by Martina Zrubáková
Jacket design © 2021 by Juraj Šramko
Slovak edition © 2021 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-551-7778-6

*Rodine Van Wiercov,
Jeffovi, Torri, Anne, Audrey a Ave*

Prológ

2019

Kostol pripomínal alpskú kaplnku, na akú natrafíte v horách okolo Salzburgu, a vnútri vás privíta svieži chladný vzduch. Je totiž august a tu, na americkom juhu, je riadna spara, v mojom prípade ešte znásobená oblekom a kravatou. V bežnom živote si na oblek nepotrpím, lebo sa v ňom necítim pohodlne. Navyše som zistil, že ako lekár v neformálnom oblečení pôsobím na svojich pacientov prirodzenejšie.

Prišiel som sem na svadbu. Nevestu síce poznám vyše päť rokov, nie som si však istý, či ma pokladá za svojho priateľa, hoci viac ako rok sme si pravidelne telefonovali. No odvtedy, čo odišla z New Bernu, sa naše priateľské kontakty obmedzili na občasné esemesky, ktoré sme si raz jeden, raz druhý posielali. Napriek tomu nás spája skutočné puto, ktoré pramení z udalostí pred niekoľkými rokmi. Už si takmer nepamätám, aký som bol v čase, keď sa naše cesty stretli, ale to je vari normálne. Život nám ustavične ponúka možnosti vybrať sa novým smerom. Vďaka tomu sa vyvíjame a meníme, a keď v spätnom zrkadle zazrieme záblesk svojho minulého ja, takmer ho nespoznáme.

Niečo sa nemení – napríklad moje meno –, ale mám tridsaťsedem rokov a som na prahu novej kariéry, o kto-

rej som v prvých tridsiatich rokoch svojho života vôbec neuvažoval. Kedysi som rád hrával na klavíri a už som prestal, vyrástol som v láskyplnej rodine, no prešlo veľa času, odkedy som sa so svojimi najbližšími videl naposledy. Sú na to isté dôvody, ale k tomu sa dostaneme neskôr.

Dnes mám radosť, že som tu a že som prišiel včas. Môj let z Baltimoru meškal a na vyzdvihnutie prenajatého auta som si musel vystáť dlhý rad. Napriek tomu som neprišiel posledný. Kostol bol viac ako dopoly plný. Vyhliadol som si miesto v treťom rade odzadu a snažil sa prekĺznuť naň tak, aby si ma podľa možnosti nikto nevšimol. Lavice predou mnou obsadili ženy v klobúkoch – extravagantných cukríkových kreáciách ozdobených mašľami a kvetmi možno vhodných skôr ako krmivo pre kozy –, čo by sa určite lepšie vynímali na dostihoch v kentuckom Louisville. Pri tom pohľade som sa pousmial, uvedomil som si, že na juhu sú ešte vždy situácie, keď sa ocitnete vo svete, ktorý akoby už nikde inde neexistoval.

Obzeral som sa okolo seba a kvety vo mne vyvolali spomienky na včely. Odkedy mi pamäť siaha, boli a sú súčasťou môjho života. Sú to pozoruhodné, úžasné tvory, ktoré ma nesmierne zaujímajú. Starám sa o vyše dvanásť úľov – vôbec to nie je až tak veľa roboty, ako by sa zdalo – a som presvedčený, že včely sú užitočné nielen pre mňa, ale pre celé ľudstvo. Keďže im vďačíme za väčšinu potravín, čo jeme, bez nich by bol život ľudí takmer nemožný. Je to neskutočne krásne, že život, ako ho poznáme, sa dá zredukovať až na obyčajnú drobnú včielku poletujúcu z jedného kvetu na druhý.

Tento môj koníček je určite dôležitou súčasťou veľkého kolobehu sveta a viem, že aj starostlivosť o včely ma priviedla sem do tohto kostola v malom meste, ďaleko od

domova. Pochopiteľne, že v mojom príbehu – podobne ako v ktoromkoľvek dobrom príbehu – sa prepletajú aj iné udalosti, okolnosti a iní ľudia vrátane dvojice starých, ktorí spokojne posedávajú v hojdacích kreslách pred starým obchodom so zmiešaným tovarom v Severnej Karolíne. Najdôležitejšie však sú osudy dvoch žien, hoci jedna z nich bola v tom čase ešte len dievčaťom.

Všímam si, že rozprávači zvyčajne opisujú príbeh tak, aby v nich sami vynikli ako hlavní hrdinovia. Pravdepodobne aj na mňa striehne rovnaká pasca, no už vopred vás varujem, že väčšinu udalostí ešte vždy pokladám za náhodu, a verte mi, že v nijakom prípade sa v tomto príbehu nepovažujem za hrdinu. Som totiž presvedčený, že práve svadba, na ktorú ma pozvali, je do istej miery jeho náležitým zavŕšením. Pred piatimi rokmi by som asi ťažko odhadol, či vyústenie týchto navzájom sa prelínajúcich príbehov bude šťastné, tragické, alebo bude mať trpkosladkú príchuť. A dnes? Pravdupovediac, som si ešte menej istý, keďže sám som zvedavý, či práve tu sa určitá časť tohto príbehu opäť zvrtné a bude pokračovať presne tam, kde sa kedysi prerušila.

Na pochopenie toho, čo tým myslím, si spolu zacestujeme v čase a znova navštívime svet, ktorý napriek tomu, že od opisovaných udalostí už prešlo pár rokov, je stále dosť blízko, aby sme sa ho dotkli.

Kapitola 1

2014

Prvý raz som si tú dievčinu všimol, keď prechádzala okolo môjho domu deň po tom, čo som sa pristahoval. Ďalší mesiac a pol som ju vídal, ako sa so sklonenou hlavou a s ovisnutými plecami niekoľkokrát do týždňa šuchce okolo. Hádal som jej asi šestnásť, sedemnásť rokov. Niečo v držaní jej tela naznačovalo, že zápasí s dvomi bremenami – nízkym sebavedomím a našťavnosťou na celý svet –, ale v mojom veku, mal som vtedy tridsaťdva rokov, už bolo takmer nemožné, aby som to presne odhadol. Okrem dlhých hnedých vlasov a očí posadených ďaleko od seba, čo som si všimol hneď na začiatku, som o nej naisto vedel iba to, že žije v obytnom prívесе v kempe a že má rada prechádzky. Asi pravdepodobnejšie však bolo, že peši chodí preto, lebo nemá auto.

Aprílová obloha bola bez jediného mráčika, teplota sa vyšplhala nad dvadsať stupňov a mierne pofukujúci vetrík prinášal vôňu kvetov. Driene a azalky v záhrade, ktoré zakvitli takmer cez noc, lemovali štrkovú cestu vedúcu popred dom môjho starého otca v New Berne v Severnej Karolíne, ktorý som nedávno zdedil.

Ja, Trevor Benson, povoláním lekár v rekonvalescencii a invalidný veterán, som sústredene rozsýpal naftalínové

guľôčky popri stene prednej verandy a v duchu lamenoval, že takto som si dopoludnie nepredstavoval. Pri upratovaní v dome a okolo neho totiž človek nikdy nevie, kedy skončí, lebo zakaždým sa nájde ešte čosi, čo treba urobiť... alebo sa zahľbi do úvah, či sa v takom starom dome vôbec oplatí niečo robiť.

Dom nebol napohľad ktovieako krásny a aj zub času si na ňom vybral istú daň. Starý otec ho postavil po návrate z druhej svetovej vojny, a hoci o trvanlivosti jeho stavby nebolo pochyb, pokiaľ išlo o dizajn, architektonickým talentom veľmi nehyril. Obdĺžnik s verandou vpredu aj vzadu, dve spálne, kuchyňa, obývačka a dve kúpeľne. Cédrové obloženie, ktoré rokmi vybledlo do striebrosiva, farbou pripomínalo vlasy majiteľa domu. Strecha bola zalátaná na viacerých miestach, cez nedoliehajúce obloky prefukovalo, a ak som v kuchyni niečo rozlial, potôčik sa rinul po krivej dlážke až k dverám vedúcim na zadnú verandu. Utešoval som sa pomyslením, že starý otec, ktorý posledných tridsať rokov žil v dome sám, aspoň nemal toľko roboty s jej umývaním.

Zato pozemok naozaj nebol márný. Mal rozlohu čosi vyše 242 árov a nachádzala sa na ňom mierne nachýlená stodola, včelín – tam starý otec každoročne stáčil med – a lúka so všetkými druhmi kvitnúcich rastlín, aké ľudstvo pozná, vrátane ďatelinísk a poľných kvetov. Pestrosťou farieb sa od jari až do neskorého leta ponášala na pozemný ohňostroj. Cez pozemok pretekal aj potok zvaný Brices Creek, ktorého tmavá poloslaná voda sa lenivo prevažovala v riečisku a často pripomínala zrkadlo odrážajúce oblohu. Západ slnka zmenil potok na kakofóniu farieb, sýtej burgundskej, červenej, oranžovej a žltej, a pomaly blednúce lúče sa opierali do závojov španielskeho machu ovíjajúceho vetvy stromov.

Starý otec robil všetko pre to, aby si včely toto miesto obľúbili. Som presvedčený, že ich mal radšej ako ľudí. Na pozemku sa nachádzalo asi dvadsať úlov. Starý otec bol po celý život amatérskym včelárom a dosť ma zarážalo, že úle mal v lepšom stave než dom alebo stodolu. Po príchode som úle z bezpečnej vzdialenosti niekoľkokrát skontroloval, a hoci sezóna sa ešte len začínala, videl som, že včelie kolónie sú zdravé. Včelia populácia, ako zakaždým na jar, sa rýchlo rozrastala – stačilo sa započúvať a doľahol ku mne ich bzukot. Nechal som ich na pokoji a väčšinu času trávil v dome, kde som mal čo robiť, aby bol znova obývatelný. Vypratol som skrine, ponechal si pár fliaš medu a vyhodil ostatné haraburdy – škatuľu zatuchnutých krekerov, takmer prázdne nádoby s arašidovým maslom a džemom a vrecko sušených jabĺk. V zásuvkách som našiel kopy nepotrebných vecí – neplatné tikety, obhorené sviečky, magnety, nepíšuce perá –, to všetko skončilo v koši. Chladnička bola takmer prázdna a nezvyčajne čistá, ani stopa po plesnivých potravinách, ba ani nepríjemný zápach, ako som očakával. Z domu som určite vyhodil najmenej tonu harabúrd – väčšinu nábytku starého pol storočia a vecí, ktoré sem starý otec ktovieodkiaľ nazvláčal. Na komplikovanejšie práce som si objednal majstrov. Kachličkára, ktorý zrekonštruoval jednu kúpeľňu, vodoinštalatéra, aby opravil kvapkajúci kohútik v kuchyni. Dal som prebrúsiť a nafarbiť dlážky, vymalovať celý dom a nakoniec vymeniť aj zadné dvere. Tesne pri zárubni boli totiž prasknuté a štrbinu ktosi prekryl priklincovanou latou. Keď nakoniec upratovacia čata vyčistila dom zhora dolu, otvoril som laptop, pripojil sa na wifi a na internete si vybral pár kusov nábytku do obývačky a spálne a aj nový televízor. Ten pôvodný mal anténu

pripomínajúcu zajačie uši a obrazovku nie väčšiu ako dve dlane. Keď obchod s tovarom z druhej ruky Goodwill odmietol nábytok starého otca, hoci som ich presviedčal, že tie kusy sú už vlastne starožitnosti, vyhodil som ho na skládku.

Našťastie verandy boli v pomerne dobrom stave, trávil som na nich veľa času ráno aj večer. Práve preto som teraz okolo nich rozsýpal naftalínové guľôčky. Jar na americkom juhu, to nie sú len rozkvitnuté kvety, včely a nádherné západy slnka, najmä ak bývate pri potoku, ktorého okolie pripomína divočinu. Keďže od istého času bolo teplejšie než zvyčajne, hady sa prebrali zo zimného spánku. Na jedného veľkého som natrafil raz ráno, keď som so šálkou kávy v ruke vyšiel na verandu. Od ľaku som vyhrkol „kristepane!“, vyšplechol si polovicu rannej kávy na košeľu a rýchlo zacúval do domu.

Nevyznám sa v hadoch, netušil som, či je jedovatý. Na rozdiel od iných ľudí – napríklad od starého otca – som ho nechcel zabiť. Iba som si želal, aby sa hady držali čo najďalej od môjho domu a žili si tam niekde obďaleč. Vedel som, že sú užitočné, napríklad že zabíjajú myši, ktoré som v noci počul škrabkať v stenách, a ten zvuk ma znervózňoval. Ako dieťa som trávil u starého otca každé leto, no predsa len som nebol zvyknutý na vidiecky život. Vždy som sa pokladal skôr za chlapca z mesta, čo som vlastne aj bol do chvíle, kým mi jeden výbuch nielen nerozbil celý môj svet, ale ma aj na celý život nepoznačil. To bol dôvod mojej rekonvalescencie... ale o tom bude reč neskôr.

Chcem sa ešte vrátiť späť k tomu hadovi. Prezliekal som si košeľu a premýšľal, čo urobím. Marilo sa mi, že starý otec používal na odplašenie hadov naftalínové

gulôčky. Veril, že ich čarovná sila odpudzuje viacero živočíchov – netopiere, myši, chrobáky aj hady –, tak ich nakupoval celé škatule. Všimol som si, že sa povalujú v stodole, a povedal som si, že starý otec určite vedel, čo robí. Zobral som jednu škatuľu a rozsypal gulôčky najprv okolo zadnej verandy, potom pozdĺž bočných stien domu a nakoniec vpredu.

A práve vtedy som znova zazrel tú dievčinu v džínsoch a tričku, ako sa šuchtavo vlečie po ceste popri mojom dome. Keď som zdvihol hlavu a pozrel na ňu, zrejme vycítila môj pohľad, lebo šibla pohľadom ku mne. Neusmiala sa ani mi nekývla, sklonila hlavu, akoby chcela dať najavo, že si ma nevšimla.

Pokrčil som plecami a pokračoval v práci. Teda ak sa dá rozsýpanie naftalínových gulôčok pokladať za prácu. Pristihol som sa, že z nejakého dôvodu uvažujem nad obytnými príviesmi v kempe, kde dievča býva. Kemp sa nachádzal na konci cesty, vzdialený necelé dva kilometre. Krátko po príchode som sa tam z čírej zvedavosti vybral. Od mojej poslednej návštevy sa kemp riadne rozrástol, preto nečudo, že som chcel vedieť, kto sú moji noví susedia. Stačil jeden pohľad na kemp, aby mi dom starého otca pripadal ako Tádž Mahál. Na špinavom pozemku bolo chaoticky rozostavených šesť alebo sedem obstarožných, spustnutých obytných príviesov. V najvzdialenejšom kúte trčala k nebu čierna obhorená kostra ďalšieho, pokrútená od ohňa, ktorú sa nikto nenamáhal odpratať. Medzi obytnými príviesmi stáli šikmo zapichnuté tyče, navzájom prepletené šnúrami na bielizeň. Vychudnuté zobkajúce sliepky sa motali okolo radu áut postavených na blokoch, vyhýbali sa iba zúrivému pitbulovi pripútanému reťazou k starému, vyradenému nárazníku. Pes na mňa ceril veľké

zuby a brechal tak zúrivo, až mu zo spenenej papule frkali sliny. To nie je ktovieako priateľské zviera, prebleslo mi myslou. Hoci mi nešlo do hlavy, prečo by si niekto dobrovoľne vybral takéto miesto na život, odpoveď som poznal. Cestou domov mi prišlo ľúto ľudí, ktorí tam žijú, a v duchu som si vyčítal, že som snob, keďže patríam medzi tých šťastnejších, než je väčšina – aspoň pokiaľ ide o peniaze.

„Vy tu bývate?“ začul som odrazu hlas.

Zdvihol som hlavu a zbadal tú dievčinu. Ustúpila o krok, očividne si chcela udržať odstup, no aj tak bola dosť blízko, aby som si všimol, že líca jej pokrývajú jemné pehy, také bledé, že pôsobia až priesračným dojmom, a že na rukách má modriny, akoby do niečoho narazila. Nebola ktovieako pekná, akoby jej tvári ešte čosi chýbalo, a to ma len utvrdilo v domnienke, že je ešte veľmi mladá. Ostražito na mňa zazerala, z čoho som usúdil, že stačí, ak urobím krok k nej, a zoberie nohy na plecia.

„Áno, teraz tu bývam,“ odvetil som s úsmevom. „Len neviem, ako dlho zostanem.“

„Starý pán zomrel. Ten, čo tu býval. Volal sa Carl.“

„Viem. Bol to môj starý otec.“

„Aha.“ Vsunula si ruku do zadného vrecka džínsov. „Dal mi med.“

„To ma neprekvapuje. Čakal by som to.“ Nebol som si istý, či je to pravda, ale pripadalo mi správne, že som to povedal.

„Chodieval sa najesť do obchodu,“ pokračovala dievčina. „Vždy bol milý.“

Obchod Pomalého Jima patril k tým ošumelým predajniam s rozličným tovarom, akými sa to na juhu len tak hmýri, a určite tu fungoval ešte pred mojím

narodením. Starý otec ma tam brával zakaždým, keď som prišiel k nemu na prázdniny. Mal rozlohu asi troch garáží, vpredu krytú verandu a kúpili ste v ňom všetko od plynovej bomby po mlieko a vajcia, ale aj rybárske náčinie, živé návnady a náhradné diely do auta. Vonku stáli starodávne čerpacie stojany na benzín – kreditkami ani debetnými kartami by ste tu nezaplatili – a dnu bol gril, kde servírovali teplé jedlo. Spomínam si, že raz som medzi gumovými cukríkmi a škatuľkou rybárskych háčikov objavil vrečko plné plastových hračkárskych vojačikov. Tovar zavesený na stenách alebo vystavený na policiach tam ležal bez ladu a skladu, no aj tak to podľa mňa bol ten najlepší obchod na svete.

„Pracuješ tu v meste?“

Dievčina prikývla a ukázala na škatuľku, čo som držal v ruke. „Načo rozsýpate naftalín okolo domu?“

Celkom som zabudol, že niečo držím v ruke. „Dnes ráno som na verande našiel hada. Kdesi som počul, že naftalín ich odplaší.“

Zovrela pery a o krok cúvla. „Jasné, chápem. Len som chcela vedieť, či tu teraz bývate.“

„Mimochodom, volám sa Trevor Benson.“

Keď som vyslovil svoje meno, premerala si ma. Očividne naberala odvahu položiť mi otázku, ktorú som očakával.

„Čo sa vám stalo s tvárou?“

Mala tým na mysli tenkú jazvu, čo sa mi tiahla od línie vlasov nad čelom až k sánke. Jej zvedavosť ma len utvrdila v tom, že som dobre odhadol jej vek. Dospelý by sa na to nespýtal, tváril by sa, že si to nevšimol. „Mínometný granát... v Afganistane. Pred pár rokmi.“

„Aha.“ Opakom ruky si pošúchala nos. „Bolelo to?“

„Áno.“

„Aha,“ zopakovala. „Tak ja už pôjdem.“

„Jasné,“ prikývol som.

Vykročila na cestu, ale po chvíli sa zvrtila a zakričala: „To nepomôže.“

„Čo nepomôže?“

„Ten naftalín. Hady ho majú na háku.“

„Určite?“

„Veď to vie každý.“

To si mala povedať starému otcovi, pomyslel som si. „Čo mám teda urobiť, ak nechcem mať hady na verande?“

Tvárila sa, že zvažuje odpoveď. „Možno by ste sa mali presťahovať niekam, kde hady nežijú.“

Zasmial som sa. Zvláštne dievča, o tom nebolo pochyb, no zároveň som si uvedomil, že prvý raz, odkedy tu bývam, ma niekto rozosmial. Ba možno prešlo aj pár mesiacov, čo som sa naposledy takto pobavil.

„Tešilo ma,“ zvolal som.

Díval som sa, ako pomaly odchádza, a prekvapilo ma, keď urobila pomalú piruetu a zakričala: „Volám sa Callie.“

„Tešilo ma, Callie.“

Keď sa mi napokon stratila z očí za azalkovým kríkom, premýšľal som, či ešte má význam rozsýpať tie naftalínové guľôčky. Ktovie, možno má pravdu, ale mohla sa aj myliť. Nakoniec som sa rozhodol, že s tým sekнем. Dám si limonádu, sadnem si na zadnú verandu a budem odychovať. Veď presne to mi odporúčal môj psychiater – odpočívajte, kým na to ešte máte čas.

Vraj mi to pomôže ubrániť sa pred *temnotou*.

Môj psychiater sa občas vyjadroval dosť kvetnato. *Temnotou* nazýval vo svojom jazyku PTSP, posttraumatickú

stresovú poruchu. Keď som sa ho spýtal, či má na to nejaký dôvod, vysvetlil mi, že každý pacient je iný a súčasťou jeho práce je nájsť slová, ktoré presne vystihujú náladu a pocity pacienta do takej miery, aby ho sprevádzali na pomalej ceste k uzdraveniu. V mojom prípade bola PTSP *nepokoj, záležitosť, zápas, motýľ, dôsledok, emocionálna dysregulácia, spúšťač precitivenosti* a, pochopiteľne, *temnota*. Vďaka tomu boli naše sedenia zaujímavé a priznávam, že temnota vystihovala moje pocity rovnako presne ako ktorékoľvek iné slovo, čo použil. Ešte dlho po výbuchu som trpel ťaživým smútkom, čiernym ako temná nočná obloha bez hviezd a mesiaca, aj keď som si plne neuvedomoval príčinu. Spočiatku som sa tvrdo hlavo bránil priznať si, že trpím PTSP, ale nečudo, tvrdohlavý som bol odjakživa.

V tom čase mi bolo jasné, z čoho pramení môj hnev, depresia a prečo v noci nespím. Stačilo pozrieť do zrkadla a zakaždým som si spomenul, čo sa stalo 9. septembra 2011 na leteckej základni v Kandaháre, keď raketa zasiahla nemocničnú budovu krátko po tom, čo som z nej vyšiel. Slovo „pozrieť“ trochu zaváňa iróniou, lebo ani moje oči už nie sú také ako kedysi. Oslepol som na pravé oko, čo znamená, že som stratil schopnosť priestorového videnia. Pri pohľade na svoj odraz v zrkadle si pripadáam, akoby som sledoval plávajúcu rybu na starom šetriči počítačovej obrazovky – vyzerám takmer ako skutočný, ale niečo mi chýba. No aj keby som sa nad to povzniesol, moje ďalšie rany sú rovnako viditeľné ako osamelá vlajka zapichnutá na vrchole Mount Everestu. Už som spomenul jazvu na tvári, ale moje telo, zasiahnuté úlomkami granátu, je posiate jamkami pripomínajúcimi hrboľatý povrch Mesiaca. Na ľavej ruke mi odtrhlo dva prsty, malíček a prstenník, čo je

dost nešťastné, keďže som ľavák, a prišiel som aj o ľavé ucho. Nebudete mi veriť, ale pokiaľ ide o môj vzhľad, to ucho ma trápilo najviac. Hlava človeka bez ucha je neprirodzená. Vyzeral som akosi čudne naklonený na jednu stranu. Dovtedy som si vôbec neuvedomoval, aké sú uši dôležité. Keď som sa nimi v minulosti náhodou zaoberal, vždy to súviselo s tým, či dobre počujem. No skúste si nasadiť slnečné okuliare, keď máte len jedno ucho, a pochopíte, prečo ma to tak znervózňovalo. A to som ešte nespomenul poranenia chrčtice, po ktorých som sa znova učil chodiť, alebo tupú bolesť hlavy, čo ma trápila celé mesiace. To všetko spôsobilo, že sa z môjho tela stala troska. Mal som však šťastie, lebo lekári v Nemocnici Waltera Reeda ma zreparovali. Hneď ako som sa postavil na nohy, presunuli ma do mojej *alma mater*, Nemocnice Johnsa Hopkinsa, kde som absolvoval niekoľko plastických operácií. To znamená, že mám umelý ušný lalok – prišli mi ho skvele, sotvakto si všimne, že nie je pravý – a moje slepé oko vyzerá celkom normálne, aj keď mi je vlastne nanič. S chýbajúcimi prstami nemali čo urobiť, keďže tie zostali niekde v Afganistane, ale plastický chirurg mi upravil jazvu na tvári tak šikovne, že mi zostala len tenká biela čiara. Isteže, je viditeľná, ale nevyzerá tak strašidelne, že by malé dieťa pri pohľade na mňa vykričlo od hrôzy. Utešujem sa tým, že mojej tvári dodáva určitý charakter, že pod vonkajším nánosom zdvorilosti a šarmu sa skrýva akčný, odvážny muž, ktorý zakúsil ozajstné nebezpečenstvo a prežil. Alebo niečo v tom zmysle.

Doráňané telo mi však prevrátilo naruby celý život vrátane práce. Nemal som potuchy, čo si so sebou počnem. Nevedel som, ako sa vyrovnáť so spomienkami, s nespavosťou, náhlymi návalmi hnevu a ďalšími